

The Effect of Organizational Risk Management on Competitive Advantage with the Role of Information Technology

Received: 16 January 2022
Accepted: 12 February 2022
Article type: Research Article
PP: 55-66

DOI:

[10.22034/pitc.2022.1266795.1118](https://doi.org/10.22034/pitc.2022.1266795.1118)

Alireza Jazini

Department of Prevention, Faculty of Law
Enforcement Sciences and Technology, Iran
University of Law Enforcement, Tehran, Iran
(Corresponding author)

Alirj1101@gmail.com

Abstract

Today, paying attention to risk management and removing its barriers is one of the effective indicators on productivity and competitiveness. The purpose of this study is to investigate the effect of organizational risk management on competitive advantage with the mediating role of information technology. The present study is a descriptive research using survey method and from the perspective of research objective, is an applied and non-experimental research. Statistical population of this study is Iran Khodro Company managers and experts that is estimated about 450 people and using simple random sampling method and according to Cochran's formula, the sample size is 212 people. The data were collected through questionnaires, and were analyzed using structural equation modeling method and Amos software and also Sobel test for examining the mediators. The highest impact factor was associated to the follow-up component equal to 0.49 and the lowest one was associated to the identification component equal to 0.28 on the competitive advantage with the mediating role of information technology in Iran Khodro Company. All research hypotheses in line with the impact of organizational risk management including the components of identification, analysis, planning, Follow-up and control on the competitive advantage with the mediating role of information technology in Iran Khodro Company were accepted.

Keywords: Organizational Risk Management, competitive advantage, Information Technology, Iran Khodro Company

تأثیر مدیریت ریسک سازمانی بر مزیت رقابتی با نقش میانجی فناوری اطلاعات

چکیده

امروزه توجه به مدیریت ریسک و رفع موانع آن از جمله شاخص‌های مؤثر بر رقابت‌پذیری است و فناوری باعث افزایش مقبولیت پلیس می‌شود و هوشمندسازی، توانمندی پلیس را برای افزایش ایمنی خودرو ارتقاء داده و خودرو می‌تواند همگام با جامعه مدرن تکامل پیدا کند و پیشرفت‌های فناورانه در اتومبیل به صورت بالقوه سبب کاهش آسیب‌های فیزیکی می‌گردد هدف از این تحقیق بررسی تأثیر مدیریت ریسک سازمانی بر مزیت رقابتی با نقش میانجی فناوری اطلاعات می‌باشد. تحقیق حاضر توصیفی با روش پیمایشی و از منظر هدف کاربردی و غیرآزمایشی است. جامعه آماری این تحقیق مدیران و کارشناسان شرکت ایران خودرو برابر با ۴۵۰ نفر تعیین و با نمونه‌گیری تصادفی ساده با توجه به فرمول کوکران تعداد نمونه‌ی ۲۱۲ نفر انتخاب و با گردآوری پرسشنامه‌ها اقدام به تحلیل داده‌ها با استفاده از روش مدل معادلات ساختاری و نرم‌افزار آموس و آزمون سو بل برای نقش متغیرهای میانجی گردید. بیشترین ضریب تأثیر در ارتباط با مؤلفه پیگیری با ۰/۴۹ و کمترین مرتبط با مؤلفه شناسایی با ضریب ۰/۲۸ بر مزیت رقابتی با نقش میانجی فناوری اطلاعات به دست آمدند. کلیه فرضیات تحقیق در راستای تأثیر مدیریت ریسک سازمانی در مؤلفه‌های شناسایی، تحلیل، برنامه‌ریزی، پیگیری و کنترل بر مزیت رقابتی با نقش میانجی فناوری اطلاعات مورد تأیید قرار گرفتند.

کلیدواژه‌ها: مدیریت ریسک سازمانی، مزیت رقابتی، فناوری اطلاعات، شرکت ایران خودرو

دریافت: ۱۴۰۰/۱۰/۲۶

پذیرش: ۱۴۰۰/۱۱/۲۳

نوع مقاله: پژوهشی

صص: ۶۶-۵۵

شناسه دیجیتال (doi):

[10.22034/pitc.2022.1266795.1118](https://doi.org/10.22034/pitc.2022.1266795.1118)

علیرضا جزینی

دانشیار مدیریت، دانشکده علوم وفنون

انتظامی، دانشگاه علوم انتظامی امین،

تهران، ایران

(نویسنده مسئول)

Alirj1101@gmail.com

۱ - مقدمه

عصر حاضر، عصر تغییر و تحول است [۱] مجموعه تغییر و تحولات سیاسی، امنیتی، اجتماعی و فناورانه، از یک سو مسئله‌های پیشروی سازمان‌ها و از سوی دیگر، پیش‌نیازهای مواجهه با این مسائل را دگرگون ساخته است. فناوری، مهم‌ترین عامل تحول زندگی بشر طی چند دهه اخیر بوده است [۲] پیشرفت فناوری نه تنها اقتصاد را متحول ساخته، بلکه شیوه‌های کسب‌وکار، رفتارهای اجتماعی و حتی سیاست و امنیت را تحت تأثیر خود قرار داده است. این محیط پویا و متغیر باعث شده است تا مدیران سازمان‌ها با چالش‌های جدیدی در امور تصمیم‌گیری مواجه شوند [۳] مدیریت ریسک همواره به‌عنوان یکی از نگرانی‌های مهم مدیران اجرایی در سازمان‌ها بوده و فعالیت‌های انجام‌شده در ارتباط با موضوع مدیریت ریسک رو به رشد و تکامل می‌باشد [۴]. مدیریت ریسک، فرآیندی است برای شناسایی مرحله‌ای که باعث کاهش ریسک به یک تراز قابل قبول می‌شود. بر اساس نتایج به‌دست‌آمده، مرحله مقدماتی مدیریت ریسک، تجزیه تحلیل ریسک است که به‌عنوان استفاده سامانمند از اطلاعات برای شناسایی منابع خطر تعریف می‌شود. اگر این مرحله به‌خوبی انجام نشود، انتخاب اقدام متقابل با شکست مواجه خواهد شد و مدیریت ریسک موفق نخواهد بود [۵]. برخی شرکت‌ها مدیریت ریسک همواره به‌عنوان یکی بیشتر از دیگران بازده کسب می‌نمایند، اما آیا این موفقیت به دلیل وجود مدیریت مؤثر ریسک بوده است؟ و اینکه تأثیر رفتاری و کارکردی حاصل از مدیریت ریسک بر عملکرد تا چه اندازه بوده است؟ در این تحقیق با توجه به اهمیت موضوع سعی بر آن بوده است تا با شناسایی مهم‌ترین ابعاد ریسک با تمرکز بر مدیریت ریسک سازمانی، بتوان به نحو بهینه با روش صرف تئوریک مدلی برای اندازه‌گیری ریسک سازمانی طراحی کرد. در این راستا، مدل طبقه‌بندی ریسک سازمانی و شاخص‌های اندازه‌گیری آن، نتیجه‌ای است که از تحقیق حاضر استخراج می‌شود. بدین منظور رقابت در محیط تجاری مستلزم توانمندی شرکت‌های تولیدی و خدماتی برای جذب بهینه منابع محدود محیطی اعم از مشتری، نیروی انسانی شایسته و منابع بهینه مالی است [۷] استفاده بهینه این منابع، دومین عاملی است که از نقش مؤثری در کسب مزیت رقابتی برای شرکت‌های خدماتی برخوردار است. در این راستا، باوجود تمام برنامه‌ریزی‌ها و دقتی که توسط کارشناسان و متخصصان شرکت‌ها در این زمینه صورت می‌گیرد، اما هنوز برخی عوامل خارج از کنترل شرکت‌ها وجود دارد که با درجات مختلفی از احتمال، امکان دست نیافتن شرکت‌های خدماتی و تولیدی به هریک از اهداف عملیاتی را می‌تواند افزایش دهد. در این راستا، احتمال عدم دسترسی به اهداف از پیش تعیین‌شده، تحت عنوان ریسک مطرح است. بر مبنای اهدافی که تحت تأثیر ریسک قرار می‌گیرد و همچنین از نظر عوامل مؤثر بر احتمال دستیابی به هدف، ریسک حاکم بر شرکت‌ها را به دسته‌های مختلفی تقسیم می‌کنند. از آن جمله می‌توان به ریسک

۲ - مبانی نظری:

در عصر حاضر یکی از مهم‌ترین رکن‌های اصلی قدرت، اطلاعات است پیشرفت فناوری منجر به پیدایش ابزارهای نوین ارتباطی و اطلاع‌رسانی شگرفی در دنیای امروز گردیده است که اشکال متفاوتی را از نحوه انجام فعالیت‌ها و ارائه خدمات در تمام عرصه‌ها پدید می‌آورد. این

زیر طراحی شده است: اثربخشی و کارایی عملیات، انطباق با قوانین و مقررات، قابلیت اطمینان گزارش‌های مالی کنترل داخلی از پنج جزء تشکیل می‌شود: محیط کنترلی، ارزیابی ریسک، فعالیت‌های کنترلی، اطلاعات و ارتباطات، ارتباطات درون‌سازمانی، ارتباطات درون‌سازمانی، فعالیت‌های نظارتی [۳۲] نسخه جدید چارچوب مدیریت ریسک سازمان در سال ۲۰۱۷ میلادی توسط کوزو ارائه گردید. این نسخه نسبت به نسخه قبلی این چارچوب با تغییرات اساسی همراه بود. در این نسخه ساختار و ترکیب مؤلفه‌های اصلی چارچوب تغییر یافته و پنج مؤلفه نسبتاً جدید در این چارچوب در نظر گرفته که عبارت‌اند از اطلاعات، ارتباطات و گزارشگری مرور و بازنگری راهبری و فرهنگ، استراتژی و تعیین اهداف، عملکرد [۳۳] نیکلز^۱ ریسک را از ابعاد مختلف مدنظر قرار داده و آن را از نظر مفهومی به دودسته تقسیم می‌کند. وی معتقد است واژه ریسک به احتمال ضرر، درجه احتمال ضرر و میزان احتمال ضرر اشاره دارد. در این راستا ریسک احتمال خطر هم احتمال سود و هم احتمال زیان را دربر می‌گیرد. در حالی که ریسک خالص صرفاً احتمال زیان را در برمی‌گیرد و شامل احتمال سود نمی‌شود [۱۲]. مؤسسات مختلف از جمله شرکت‌های صنعتی، تولیدی و خدماتی، مؤسسات پولی و مالی و حتی دولت‌ها با توجه به حوزه عملکرد خود، با ریسک‌های خاصی مواجه می‌شوند. مدیریت ریسک مجموعه‌ای از وظایف است که به صورت یک سری فعالیت‌های پیوسته در سرتاسر چرخه عمر یک مأموریت می‌باشند [۱۳] که عبارت‌اند از (۱) شناسایی ریسک‌ها؛ (۲) تحلیل؛ (۳) برنامه‌ریزی؛ (۴) پیگیری؛ (۵) کنترل که شناسایی، جستجو و مکان‌یابی ریسک‌ها، قبل از مشکل‌ساز شدن آن‌ها، تحلیل: تبدیل داده‌های ریسک به اطلاعات تصمیم‌گیری. ارزیابی میزان اثر، احتمال وقوع و محدوده‌ی زمانی ریسک‌ها و طبقه‌بندی و اولویت‌بندی ریسک‌ها، برنامه‌ریزی: ترجمه اطلاعات ریسک به تصمیم‌ها و فعالیت‌ها (هم حال و هم آینده) و به‌کارگیری آن فعالیت‌ها. پیگیری: بررسی شاخص‌های ریسک و فعالیت‌های کاهنده. کنترل: اصلاح انحرافات نسبت به برنامه‌های کاهنده ریسک تبیین شده‌اند. مدیریت ریسک جامع به دودسته کلی ریسک مالی و ریسک غیرمالی تقسیم می‌شود [۱۴] مدیریت ریسک فرآیند شناسایی، ارزیابی و کنترل تهدیدات سرمایه و منافع یک سازمان است. این خطرات از منابع مختلفی از جمله عدم قطعیت‌های مالی، بدهی‌های قانونی، مسائل فناوری، خطاهای مدیریت راهبردی، حوادث و بلایای طبیعی ناشی می‌شوند. یک برنامه مدیریت ریسک موفق به سازمان کمک می‌کند تا طیف کاملی از ریسک‌هایی را که با آن مواجه است در نظر بگیرد. مدیریت ریسک همچنین رابطه بین ریسک‌ها و تأثیرات آبخاری آن‌ها را بر اهداف راهبردی سازمان بررسی می‌کند. این رویکرد کل نگر برای مدیریت ریسک، به دلیل تأکید بر پیش‌بینی و درک ریسک در سراسر سازمان، گاهی اوقات

روش‌های نوین انجام خدمات موجب افزایش دقت، سرعت، شفافیت و کاهش زمان و هزینه در نتیجه بهبود کیفی و کمی انجام خدمات گردیده است [۸]. فناوری اطلاعات و ارتباطات در اصطلاح برای توصیف فناوری‌هایی به کار می‌رود که کاربر را در ضبط، ذخیره‌سازی، پردازش، بازیابی، انتقال و دریافت اطلاعات یاری می‌کند که هدف آن، دسترسی به گنجینه دانش بشری است و فناوری‌هایی مانند رایانه، تلفن، ارتباط از راه دور، انتقال از طریق دورنگار را در برمی‌گیرد [۹]. فناوری اطلاعات، انقلابی است که هدف آن، ایجاد ساختار الکترونیک است و کاربرد هوشمندانه آن، تبادل اطلاعات را به صورت اینترنتی امکان‌پذیر می‌کند، از ورود اطلاعات زائد جلوگیری می‌کند، اطلاعات موردنیاز را در زمان اندک فراهم می‌کند، به مدیران اجازه می‌دهد که اطلاعات پیچیده را به صورت مؤثرتری دریافت و پیگیری کنند و به آسانی در میان اعضای سازمان، مبادله کنند؛ بنابراین ارتباطات در سازمان به‌طور وسیعی بهبود می‌یابد. فناوری اطلاعات در مواردی سبب تغییر فرایندهای سازمان می‌شود که برخی از آن‌ها عبارت‌اند از: موجب مکانیزه شدن و سرعت بالای فرایندها می‌شود؛ تعاملات را افزایش می‌دهد و بازخورد فوری را ممکن می‌سازد؛ مشاغل مجازی و همکاری‌های راه دور را ممکن می‌سازد؛ محاسبات را در سطح وسیع و بدون خستگی انجام می‌دهد؛ اطلاعات را در سطوح مختلف سازمان به اشتراک می‌گذارد [۱۰]. «فناوری» یکی از کلیدواژه‌های دنیای ما است، اما همچنین یکی از گیج‌کننده‌ترین کلمات است. به‌عنوان یک مقوله تحلیلی برای درک ما از کل تاریخ بشریت و در واقع فراتر از آن، ضروری به نظر می‌رسد [۱۱]. ریسک عبارت است از احتمال تغییر در مزایا و منافع پیش‌بینی‌شده برای یک تصمیم، یک واقعه و یا یک حالت در آینده. منظور از احتمال این است که اطمینانی به تغییرات متغیر نیست. در صورتی که اطمینان کافی نسبت به تغییرات وجود داشته باشد [۶]. مدیریت ریسک در فرآیند شناسایی تهدیدات و فرصت‌های بالقوه در جهت تحقق اهداف پلیس و مدیریت کارآمد آن‌ها اقدامی ضروری و اجتناب‌ناپذیر است. فرآیندهای کارآمد مدیریت ریسک‌ها در نیروی انتظامی تحقق عملی اهداف مدنظر را به واسطه اقداماتی از جمله ارائه خدمات بهتر، استفاده کارآمدتر از منابع مالی و انسانی، کاهش زمان مقابله با جرائم، مبنایی بهتر برای تنظیم استراتژی‌ها و مدیریت بهتر مسائل مربوط به تصادفات جاده‌ای، تضمین می‌کند. مدیریت کارآمد ریسک‌ها در عین حال گروه‌های سهامی را قادر می‌سازد تا به نیروهای پلیس اعتماد بیشتری داشته باشند و خروجی فعالیت‌های آن‌ها را بهتر بیان کنند. مدیریت توانمند ریسک‌ها، نیروهای پلیس را قادر می‌سازد تا به واسطه اطلاع از موقعیت‌هایی که مانع از تحقق اهداف مدنظرشان می‌شوند [۳۱]. مدیریت ریسک کوزوو در خصوص اهداف و اجزای کنترل‌های داخلی اظهار می‌دارد، فرآیندی است متأثر از هیئت‌مدیره، مدیران و سایر کارکنان که برای اطمینان معقول از دستیابی به اهداف مقوله‌های

شرکتی مزیت رقابتی دارد که نرخ سودآوری آن بیشتر از متوسط صنعت باشد [۱۹] در عصر حاضر شدت تغییرات فناوری به گونه‌ای است که شرکت‌های دانش‌بنیان به خصوص شرکت‌هایی که با فناوری سروکار دارند، بایستی دست به اقدامات و فعالیت‌هایی بزنند تا نسبت به رقبای قوی خود از بازار عقب نیفتاده و مزیت رقابتی را برای خود خلق نمایند. توجه به مزیت رقابتی، از استراتژی‌های مهم شرکت‌ها برای رسیدن به اهدافشان است [۲۰]. نظریات مزیت رقابتی را می‌توان به دو قسمت اصلی تقسیم کرد، نظریات مبتنی بر دیدگاه اقتصادی و نظریات مبتنی بر دیدگاه مدیریتی. نظریات مبتنی بر دیدگاه اقتصادی نظریاتی هستند در پی کشف الگوی تجارت و کسب مزیت در سطح ملی‌اند و توسط اقتصاددانان ارائه شده‌اند. باینکه برخی از نظریات این دسته قابل تعمیم به بنگاه نیز می‌باشند اما هدف اصلی این نظریه‌ها یافتن دلایل منطقی برای برتری برخی از کشورها در تولید برخی کالاها بدون در نظر داشتن صنعت و بنگاه‌هاست. این نظریات به چهار دسته‌ی نظریات ابتدایی، دیدگاه عوامل جدید، دیدگاه فن‌آوری و شومی‌ترین تقسیم نمود. قسمت دوم نظریه‌های مزیت رقابتی نظریات مبتنی بر دیدگاه مدیریتی هستند که توسط دانشمندان علوم مدیریتی ارائه شدند و تأکید بیشتری بر صنعت و بنگاه‌ها و کسب مزیت در آن‌ها دارند. این نظریات را می‌توان به چهار دسته‌ی نظریات سازمان صنعتی، نظریات منبع محور، نظریات بر مبنای شایستگی و نظریه قابلیت‌های پویا تقسیم کرد. وایمنی جاده یک مورد شناسایی شده هم برای کشورهای توسعه یافته و هم در حال توسعه است. ولی سه عامل جاده، خودرو و راننده که در شکل‌گیری تصادفات جاده‌ای نقش دارند، می‌توان نام برد [۳۵] و در مطالعات تصادف‌های وسایل نقلیه موتوری نشان می‌دهد که عامل انسان در حدود ۹۵ درصد تصادف‌ها، فاکتورهای مربوط به راه و محیط در حدود ۲۸ درصد و عامل وسیله نقلیه در حدود ۸ درصد تصادف‌ها دخیل بوده‌اند مطالبه پلیس در راستای ارتقا ایمنی وسیله نقلیه در واقع مطالبه مردم است و سازندگان خودرو موظف به رعایت استانداردهای ابلاغی در امور کیفیت و سلامت سرنشینان خودرو هستند.

۳ - جمع بندی نظریات

جمع بندی نظریات مرتبط با مدیریت ریسک را نادری (۱۳۹۷) نوشته است، مدیریت ریسک کوزو به منظور دستیابی به اهداف مقوله‌های: اثربخشی و کارایی عملیات، انطباق با قوانین و مقررات، قابلیت اطمینان گزارش‌های مالی کنترل داخلی طراحی شده است که از پنج جزء تشکیل می‌شود: محیط کنترلی، ارزیابی ریسک، فعالیت‌های کنترلی، اطلاعات و ارتباطات، ارتباطات درون سازمانی، فعالیت‌های نظارتی دانسته و در نسخه جدید چارچوب مدیریت ریسک سازمان در سال ۲۰۱۷ پنج مؤلفه نسبتاً جدید در این چارچوب را در نظر گرفته که عبارت‌اند از اطلاعات، ارتباطات و

به عنوان مدیریت ریسک سازمانی توصیف می‌شود. آلا والنته^۱، تحلیلگر ارشد تحقیق فورستر^۲ می‌گوید: "ما ریسک‌ها را مدیریت نمی‌کنیم تا ریسک نداشته باشیم. ما ریسک‌ها را مدیریت می‌کنیم تا بدانیم کدام ریسک‌ها ارزش پذیرش دارند، کدام یک ما را به هدفمان می‌رساند، کدام یک از آن‌ها به اندازه کافی پرداخت می‌کنند تا حتی آن‌ها را بپذیریم." [۱۵] استراتژی فرایند مدیریت ریسک شامل مجموعه‌ای خاص از مراحل، شناسایی، تجزیه و تحلیل، برنامه‌ریزی، پیگیری، کنترل تعیین شده است [۱۶]. سنجش ریسک شامل مقایسه سطوح برآوردی ریسک با معیارهای ریسک که در زمان برقراری فضا تعریف شده‌اند، بوده و به منظور تعیین اهمیت سطح و نوع ریسک است. سنجش ریسک از درک ریسک به دست آمده در طول تحلیل ریسک برای تصمیم‌گیری در مورد اقدامات آینده استفاده می‌کند. مسائل اخلاقی، قانونی، مالی و غیره، از جمله ادراکی ریسک نیز ورودی‌هایی به تصمیم هستند. با پیشروی فعالیت، ارزیابی ریسک را می‌توان برای ارائه اطلاعات به منظور کمک در تکوین روش‌های اجرایی برای وضعیت‌های عادی و اضطراری مورد استفاده قرارداد [۱۲]. یوسایی و همکاران (۲۰۱۸) به توانایی مدیریت ریسک در پاسخگویی به عوامل بازار که فراتر از کنترل مدیریت هستند به منظور ایجاد ثبات سودآوری در شرکت‌ها می‌باشد و نتیجه آن منتهی به ارتقاء اعتماد سرمایه‌گذاران و سهامداران در حفظ و ایجاد سرمایه گذاری و به دنبال آن بهبود عملکرد شرکت‌ها می‌گردد که نشان دهنده رفتارهای عملکردی است [۳۸] مزیت رقابتی عامل یا ترکیبی از عواملی است که در یک محیط رقابتی سازمان را بسیار موفق‌تر از سایر سازمان‌ها می‌نماید و رقبا نمی‌توانند به راحتی از آن تقلید کنند؛ بنابراین برای دستیابی به مزیت رقابتی، یک سازمان هم باید به موقعیت خارجی خود توجه کند و هم توانمندی‌های داخلی را مورد توجه قرار دهد [۱۷] نحوه کسب مزیت رقابتی در محیط پرتلاطم است فضایی که سازمان‌ها در آن رقابت می‌کنند با توجه به وجود تحولات مستمر و زیاد به عنوان منبعی دربرگیرنده فرصت و تهدیدها است. به همین منظور، بنگاه‌ها جهت پاسخ به محرک‌های خارجی و خلق مزیت رقابتی در مقابل رقیبان باید توانایی صحیح مدیریت منابع خودشان را داشته باشند [۱۸] مزیت رقابتی ارتباط مستقیم با ارزش‌های موردنظر مشتری، ارزش‌های عرضه شده شرکت و ارزش‌های عرضه شده توسط رقبای شرکت دارد. چنانچه از دیدگاه مشتری مقایسه ارزش‌های عرضه شده شرکت با ارزش‌های عرضه شده رقبا بیشتر به ارزش‌های موردنظر و انتظارات او سازگارتر و نزدیک‌تر باشد می‌توان گفت که آن شرکت در یک یا چند شاخص نسبت به رقبای خود دارای مزیت رقابتی است این مزیت به شرکت‌ها سود بیشتر نسبت به رقبا را به ارمغان می‌آورد، بنابراین سود بیشتر نسبت به رقبا نشان‌دهنده‌ی مزیت رقابتی است و می‌توان گفت زمانی

1 Alla Valente

2 Forrester

نقش مدیر از دارایی خاص پرداختند. نتایج حاصل از تحقیق نشان داد که استراتژی رهبری هزینه‌بر فعالیت برون‌سپاری اثر مثبت دارد. در حالی که استراتژی تمایز تأثیر منفی بر برون‌سپاری فعالیت دارد. بعلاوه؛ نتایج این مطالعه نشان داد که دارایی خاص نقش تعدیل‌کننده مثبتی بین روابط با استراتژی رقابتی و برون‌سپاری ایفا می‌نماید [۲۱]. سعید و ایزل‌دین^۹ (۲۰۱۶) در تحقیقی به بررسی برون‌سپاری در بخش بانکداری در سطح وظیفه و سازمانی پرداختند. نتایج مطالعه نشان داد که عوامل تعیین‌کننده برون‌سپاری بر عملکرد سازمان، تأثیر دارد [۲۲]. بروملی^{۱۰} و همکاران (۲۰۱۵)، در تحقیق خود به این موضوع اشاره دارند که زمانی که یک شرکت در جلوگیری از اثرات نامطلوب رویدادهای خارجی و نشان دادن واکنش به تغییرات محیطی بهتر عمل کند، در واقع در برابر اثرات اقتصادی نوسانات بازار کمتر حساس می‌شود، به عبارت دیگر، وقتی شرکتی مدیریت مؤثر ریسک را اعمال می‌کند، در هنگام انطباق با تغییرات و اختلافات محیطی بهتر عمل کرده و در نتیجه نوسان سودآوری آن کمتر می‌گردد [۲۳]. گونسکاران^{۱۱} و همکاران (۲۰۱۷) در تحقیق خود بیان می‌دارند که اعمال مدیریت ریسک باعث ایجاد انگیزه قوی در میان سهامداران عمده شرکت می‌شود به طوری که منابع خود را در سرمایه‌گذاری‌های خاص شرکت بسیارند که این سرمایه‌گذاری‌ها می‌تواند شامل تولید محصولات دلخواه و یا به‌کارگیری فناوری‌های خاص در صنایعی با رشد بالای دانش به جهت ایجاد تولیدات یا خدمات باشد، همچنین این سرمایه‌گذاری‌های خاص شرکت که به‌وسیله کارمندان، فروشندگان مواد اولیه، مشتریان و شرکا، ایجاد می‌شود، در واقع نوعی منابع مالی شرکت به حساب می‌آید که غالباً با ارزش و نایاب بوده و مبنایی برای ایجاد ارزش اقتصادی بالاتر و کسب مزایای رقابتی مناسب برای شرکت تلقی می‌گردد [۲۴]. کرکسگلو^{۱۲} و همکاران (۲۰۱۵)، در تحقیق خود بیان داشتند که رفتار، مجموعه فعالیت‌ها است که بروز عینی آن از طریق کارکردها و عملکردها آشکار می‌شود، بدین منظور مدیریت رفتار از موضوعات بااهمیت در ادبیات مدیریتی است که در اداره امور مورد توجه مدیران قرار می‌گیرد [۷]. پینگ^{۱۳} (۲۰۱۵) بیان می‌دارد که ریسک را احتمال انحراف از بازده مورد انتظار تعریف می‌کنند که در راستای اهداف کسب‌وکار مورد توجه قرار می‌گیرد، بنابراین جهت افزایش اثربخشی (میزان دستیابی به اهداف تعریف‌شده) اعمال مدیریت ضروری می‌باشد و چنانچه با اعمال مدیریت بتوان بیشترین نشانه‌های حاصل از رفتارهای کارکردی مدیران را در مرحله تصمیم‌گیری (که در عملکرد آشکار می‌شود)، شناسایی و عینیت بخشید، آنگاه کیفیت مدیریت ریسک معنی پیدا می‌کند. در همین راستا یکی از روش‌های

گزارشگری مرور و بازنگری راهبری و فرهنگ، استراتژی و تعیین اهداف، عملکرد بیان شده و همچنین بنیتز^۱ (۲۰۱۸) نیکلز^۲ ریسک را از ابعاد مختلف مدنظر قرار داده و آن را از نظر مفهومی به دودسته تقسیم می‌کند. وی معتقد است واژه ریسک به احتمال ضرر، درجه احتمال ضرر و میزان احتمال ضرر اشاره دارد. گرمسی^۳ (۲۰۱۷) مدیریت ریسک را مجموعه‌ای از وظایف میدانند که به صورت یک سری فعالیت‌های پیوسته در سرتاسر چرخه عمر یک مأموریت بوده که عبارت‌اند از (۱) شناسایی ریسک‌ها؛ (۲) تحلیل؛ (۳) برنامه‌ریزی؛ (۴) پیگیری؛ (۵) کنترل. وتوچی^۴ (۲۰۲۱) مدیریت ریسک فرآیند شناسایی، ارزیابی و کنترل تهدیدات سرمایه و منافع یک سازمان است. این خطرات از منابع مختلفی از جمله عدم قطعیت‌های مالی، بدهی‌های قانونی، مسائل فناوری، خطاهای مدیریت راهبردی، حوادث و بلایای طبیعی ناشی می‌شوند. گیاناکسی^۵ (۲۰۱۶) استراتژی فرایند مدیریت ریسک شامل مجموعه‌ای خاص از مراحل، شناسایی، تجزیه و تحلیل، برنامه‌ریزی، پیگیری، کنترل تعیین شده است. یوسایی^۶ و همکاران (۲۰۱۸) به توانایی مدیریت ریسک در پاسخگویی به عوامل بازار که فراتر از کنترل مدیریت هستند به منظور ایجاد ثبات سودآوری در شرکت‌ها می‌باشد و نتیجه آن منتهی به ارتقاء اعتماد سرمایه‌گذاران و سهامداران در حفظ و ایجاد سرمایه‌گذاری و به دنبال آن بهبود عملکرد شرکت‌ها می‌گردد. بدین جهت مدل تحقیق متشکل از سه دسته متغیر مستقل، وابسته و میانجی است که در آن تأثیر مدیریت ریسک به عنوان بعد مستقل شامل مولفه‌های شناسایی، برنامه‌ریزی، تحلیل، پیگیری و کنترل بر مزیت رقابتی در سازمان به عنوان متغیر وابسته با نقش میانجی فناوری اطلاعات که برگرفته از مطالعه سعیدی و همکاران^۷ (۲۰۱۹) است مورد سنجش قرار گرفته شده است.

۴ - پیشینه تحقیق

سعیدی و همکاران (۲۰۱۹)، در تحقیق خود با عنوان "نقش مدیریت ریسک بر رقابت‌پذیری با نقش میانجی فناوری اطلاعات" که در بین شرکت‌های مالی ایرانی انجام گرفت به توزیع پرسشنامه در بین نمونه آماری شامل ۸۴ نفر از مدیران این شرکت‌ها پرداخت سپس با توجه به روش مدل معادلات ساختاری اقدام به تجزیه و تحلیل اطلاعات در ارتباط با بررسی رابطه بین فرضیات پرداخت که با توجه به نتایج به دست آمده کلیه فرضیات مورد تأیید قرار گرفتند [۴]. هایوود^۸ و همکاران (۲۰۱۷)، در تحقیقی به بررسی فعالیت برون‌سپاری و استراتژی رقابتی در صنعت هتل با تأکید بر

- 1 Benítez
- 2 Nickles
- 3 Grimsey
- 4 Tucci
- 5 Giannakis
- 6 Usai
- 7 Saeidi
- 8 Haywood

9 Saeed

10 Bromiley

11 Gunasekaran

12 Kirkbesoglu

13 Ping

واقعیت تخمین می‌زنند. بیش اطمینانی مدیریت می‌تواند بر تصمیمات و خط‌مشی‌های شرکت اثرگذار باشد. پژوهش حاضر جهت ایجاد شواهدی مبنی بر تأثیرگذاری بیش اطمینانی مدیریت بر ریسک‌پذیری و عملکرد شرکت‌ها صورت پذیرفته است. متغیرهای وابسته شامل ریسک‌پذیری (انحراف معیار بازده سهام و انحراف معیار جریان وجوه نقد عملیاتی) و عملکرد شرکت (بازده دارایی‌ها، بازده حقوق صاحبان سهام و نسبت کیوتوبین) می‌باشد. نتایج نشان می‌دهد بیش اطمینانی مدیریت بر ریسک‌پذیری و عملکرد شرکت تأثیر معناداری ندارد [۲۷]. جلیلودوهمکاران (۱۳۹۸) در تحقیقی تحت عنوان پیاده‌سازی مدیریت ریسک سازمانی، شناسایی، تحلیل و ارزیابی مورد مطالعه: نهاد مالی فعال در بازار سرمایه ایران به این نتیجه رسیدند که بر اساس داده‌های تجزیه و تحلیل شده میزان کنترل بر هر ریسک مشخص شد که بر این اساس ریسک‌های رقابت، نقد شوندگی، سرمایه، نقدینگی، شهرت و اعتبار، نیروی انسانی، عملیاتی و حاکمیت شرکتی بیشترین میزان کنترل را میان ریسک‌های شرکت مطالعه شده به خود اختصاص دادند [۲۸] کشوری و اسکندری (۱۳۹۷)، هدف اساسی از مدیریت ریسک را بهبود سطح عملکرد فرآیند از طریق شناسایی سامانمند، ارزیابی و مدیریت ریسک‌های مربوط به پروژه می‌دانند، به عبارت کلی تر مدیریت مؤثر ریسک مربوط به مواجهه شرکت با ریسک‌های بازار و فرصت‌های تجاری احتمالی مربوط به این ریسک‌ها بوده، همچنین به‌عنوان ابزاری اثربخش برای پاسخگویی به تمامی متغیرهای بیرونی بازار که فراتر از کنترل مدیریت شرکت، جهت کاهش نوسان سودآوری شرکت می‌باشند، تعریف می‌گردد [۲۹]. ایرج محمدتقی ولیان، افراسیابی رویا (۱۳۹۵)، در تحقیقی تحت عنوان بررسی تأثیر فناوری اطلاعات و مزیت رقابتی با نقش میانجی‌گری تعهد سازمانی (مطالعه موردی استانداری خراسان شمالی) به این نتیجه رسیدند که فناوری اطلاعات بر تعهد سازمانی تأثیر مثبت و معناداری برقرار است بین فناوری اطلاعات و مزیت رقابتی نیز تأثیر مثبت و معناداری برقرار است از طرفی فناوری اطلاعات بر مزیت رقابتی با نقش میانجی‌گری تعهد سازمانی استانداری خراسان شمالی تأثیر معناداری دارد [۳۰].

۵ - مدل مفهومی تحقیق

تحقیق حاضر، برگرفته از مطالعه سعیدی و همکاران (۲۰۱۹) به ارائه مدل خود پرداخته با توجه به خلأ موجود در تحقیقات پیشین در زمینه نبود تحقیقی واحد در ارتباط با بررسی هم‌زمان مؤلفه‌های مدیریت ریسک سازمانی، مزیت رقابتی و فناوری اطلاعات به دنبال ارائه مدل خود در مورد مطالعاتی در ایران خودرو اقدام کرده است. بدین جهت مدل تحقیق متشکل از سه دسته متغیر مستقل، وابسته و میانجی است که در آن تأثیر مدیریت ریسک به عنوان بعد مستقل شامل مؤلفه‌های شناسایی، برنامه‌ریزی، تحلیل، پیگیری و کنترل بر مزیت رقابتی در سازمان به عنوان متغیر وابسته با نقش میانجی

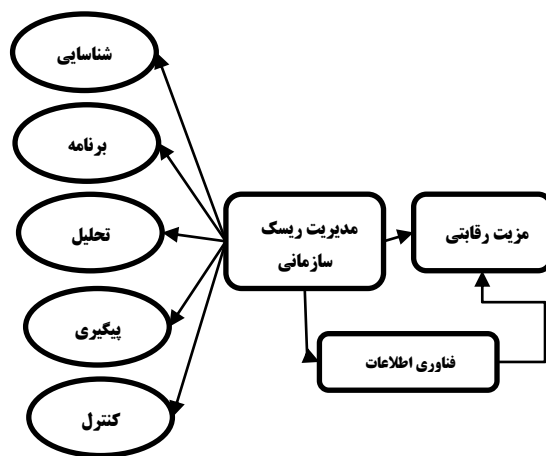
مرتبط توجه به ابداعات و نوآوری‌هایی است که در اعمال مدیریت ریسک بسیار حائز اهمیت می‌باشد، همچنین در این تحقیق با بررسی مبانی نظری و علمی، وجود ارتباط بین مدیریت مؤثر ریسک و سطح عملکرد به‌عنوان متغیر سنجش رفتارهای کارکردی و عملکردی پیرامون سرمایه‌گذاری شرکت‌ها در ابداعات و سرمایه‌های فکری تأیید شده است [۲۵] حنفی زاده و همکاران (۲۰۱۷)، یک چارچوب مبتنی بر مدل SV مکنزی برای ارزیابی آمادگی ERP به این نتیجه رسیدند که پروژه‌های پیاده‌سازی سامانه‌های برنامه‌ریزی منابع سازمان ماهیت بسیار پیچیده‌ای دارند و یکی از مراحل اولیه برای استقرار این سامانه‌ها، ارزیابی آمادگی سازمان برای استقرار سامانه‌های برنامه‌ریزی منابع سازمان^۱ است طی این ارزیابی، آمادگی سازمانی از ابعاد ساختاری، مدیریتی، انسانی، فنی، زیر ساختاری و فرهنگی بررسی می‌شود. بسیاری از پروژه‌های مذکور به علت عدم آشنایی سازمان و آمادگی آن با شکست مواجه گشته‌اند [۲۶]. یدائی و همکاران (۱۴۰۰) معتقدند، بنگاه‌های دیرآمد به لحاظ فناوری شکاف قابل توجهی با رقبای بین‌المللی خود دارند. این بنگاه‌ها برای پر کردن شکاف فناوریانه مذکور، ناگزیر از پیمودن مسیر فرارسی فناوریانه هستند. برای پیمودن این مسیر، بنگاه دیر آمد نیاز دارد در هر یک از مراحل فرارسی، توانمندی جدیدی کسب کرده و یا توانمندی‌های موجود خود را ارتقا دهد. پیشینه تحقیقاتی موجود، توانمندی‌های سطح بالاتر یا پویا را عامل ایجاد و ارتقا توانمندی‌های بنگاه در چهار مرحله درک ضرورت تغییر، یادگیری، یکپارچه‌سازی و هماهنگ‌سازی معرفی می‌کند [37] محمدزاده و همکاران (۱۳۹۹) در تحقیق تحت عنوان "استخراج و نحوه مدیریت ریسک فرآیند آماده‌سازی به‌موقع ساخت فیکسچر برای تولید خودرو مبتنی بر مکتب مدیریت ریسک کوزو"^۲ اعلام داشته، مدیریت نوآوری و فرآیند توسعه موفق محصول در صنایع، ارتباط مستقیمی با شناسایی و مدیریت ریسک دارد. چارچوب یکپارچه مدیریت ریسک سازمانی کوزو، یک چارچوب جامع برای مدیریت ریسک است که با توجه به توانایی آن در جهت توسعه و به‌کارگیری فعالیت‌های مدیریت ریسک و ارتقاء عملکرد سازمان و کنترل داخلی، به‌صورت گسترده‌ای در سراسر دنیا استفاده شده است و ریسک‌های فرآیند ساخت فیکسچرهای خط تولید خودرو مطابق گام‌های مدل کوزو استخراج و سپس نحوه پاسخ به ریسک و فعالیت‌های کنترلی آن از منظر پیشنهاد استراتژی عملیاتی و راهکارها تشریح شده است. [36] حاجی ابراهیمی و اسکندر (۱۳۹۸)، در تحقیقی با عنوان "بررسی تأثیر بیش اطمینانی مدیریت بر ریسک‌پذیری و عملکرد شرکت" بیان داشتند که بیش اطمینانی‌ها زمانی رخ می‌دهد که افراد توانایی و مهارت خود را، نسبت به دیگران یا بدون مقایسه با دیگران بیشتر از واقعیت تخمین بزنند. مدیران با اطمینان بیش از حد، در تصمیمات مالی توانایی خود را بیشتر از

1 Enterprise Resource Planing

2 COSO

فناوری اطلاعات موردسنجش قرار گرفته شده است، در این راستا مدل تحقیق در شکل (۱) نشان داده شده است:

۶ - مدل مفهومی تحقیق

شکل (۱): مدل تحقیق

۸ - روش تجزیه و تحلیل داده‌ها

در تحقیق حاضر در بخش آمار توصیفی، شاخص‌های آماری نظیر فراوانی، درصد، میانگین و در بخش آمار استنباطی، از آمار پارامتریک به کار گرفته شده‌اند.

آمار توصیفی: نتایج در نشان از پایایی پرسشنامه دارد.

جدول (۲): آمار توصیفی

درصد فراوانی	فراوانی		
جنسیت	مرد	۱۴۹	٪۷۰
	زن	۶۳	٪۳۰
	جمع کل	۲۱۲	٪۱۰۰
سابقه	۱ تا ۵ سال	۴۹	٪۲۳
	۶ تا ۱۱ سال	۸۶	٪۴۱
	بالای ۱۲ سال	۷۷	٪۳۶
	مجموع	۲۱۲	٪۱۰۰

به منظور بررسی عادی یا نرمال بودن کشیدگی و یا چولگی توزیع داده‌ها، از آزمون شاپیرو-ویلک یا آزمون کولموگروف-اسمیرنوف استفاده شده است تا از نرمال بودن داده‌ها اطمینان حاصل گردد. هنگام بررسی نرمال بودن داده‌ها ما فرض صفر مبتنی بر اینکه توزیع داده‌ها نرمال است در سطح خطای ۵ درصد تست شده است.

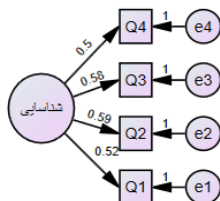
جدول (۳): آزمون نرمال بودن

آزمون کلمگروف اسمیرنوف			آزمون شاپیرو ویلک		
آماره‌ی آزمون	درجه آزادی	سطح معنی‌داری	آماره آزمون	درجه آزادی	سطح معنی‌داری
۱/۵۷۸	۳۸۳	۰/۶۲۱	۱/۴۶۹	۳۸۳	۰/۱۶۵

با توجه به نتایج حاصله در جدول ۳ نشان از نرمال بودن داده‌ها در سطح ۰/۰۵ دارد.

تحلیل عاملی تأییدی بعد شناسایی:

در این قسمت به برازش منحنی متعلق به هر یک از متغیرهای مکتون پرداخته شده است، در این قسمت بعد شناسایی موردبررسی است که نتایج آن در شکل ۲ و جداول مربوطه آورده شده است:

شکل (۲): مدل معادلات ساختاری (بعد شناسایی)

۷ - روش تحقیق:

تحقیق حاضر توصیفی با روش پیمایشی و از منظر هدف کاربردی تلقی و غیرآزمایشی است قلمرو زمانی، ۱۳۹۹ و قلمرو مکانی شرکت ایران خودرو و جامعه آماری، ۴۵۰ نفر از مدیران و کارشناسان شرکت ایران خودرو تعیین، و از نمونه‌گیری تصادفی ساده، استفاده که با توجه به فرمول کوکران تعداد نمونه‌ی ۲۱۲ نفر به دست آمد. به منظور بررسی تعداد داده‌های نمونه، از آزمون کفایت نمونه‌گیری KMO استفاده که در تحلیل عاملی اندازه میانگین کفایت نمونه‌گیری حدود ۷۹ درصد و سطح معنی‌داری آن ۰/۱۵۲ می‌باشد. به منظور جمع‌آوری اطلاعات و مبانی نظری از روش اسنادی با مراجعه به اسناد و مدارک، سایت‌های اینترنتی، بانک‌های اطلاعاتی استفاده شده و با استفاده از روش میدانی و جمع‌آوری نظرات خبرگان و کارشناسان از طریق پرسشنامه، بررسی که سؤالات مدیریت ریسک سازمانی از ۱-۲ و فناوری اطلاعات از ۲۱ تا ۲۸ مزیت رقابتی از ۲۹ تا ۳۳ تدوین و پس از استخراج اطلاعات و طبقه‌بندی داده‌های آماری انجام گردید که این کار با تشکیل جداول توزیع فراوانی و با استفاده از نرم‌افزار SPSS و AMOS و آزمون سوایل برای نقش متغیرهای میانجی صورت می‌گیرد. نتایج حاصل از پایایی در جدول ۱ آورده شده است.

جدول (۱): میزان پایایی

ردیف	ابعاد مدیریت ریسک	پایایی (آلفای کرونباخ)
۱	مدیریت ریسک سازمانی	۰/۹۴۵
۲	فناوری اطلاعات	۰/۹۸۵
۳	مزیت رقابتی	۰/۸۱۹

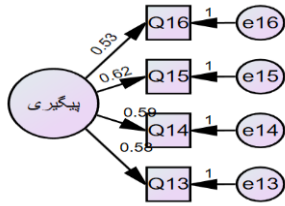
برای بررسی برازش مدل نتایج در جداول زیر قابل مشاهده است:

جدول (۴): برازش پرسشنامه (بعد شناسایی)

نام پارامتر	مقدار	حد مجاز
نسبت کای اسکور به درجه آزادی	۲/۶۷۸	کوچکتر از ۳
شاخص برازش غیر نرم (RMSEA)	۰/۰۰۰	کوچکتر از ۰/۰۵
شاخص برازش تطبیقی (CFI)	۰/۹۷۱	بزرگتر از ۰/۹
شاخص برازندگی (GFI)	۰/۹۴۲	بزرگتر از ۰/۸
شاخص برازندگی تعدیل یافته (AGFI)	۰/۹۲۷	بزرگتر از ۰/۸

تحلیل عاملی تأییدی بعد پیگیری:

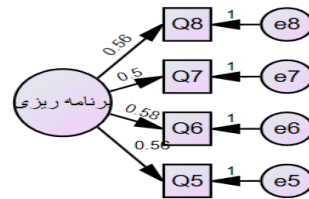
مدل معادلات ساختاری در بعد پیگیری آورده شده است:

شکل (۵): مدل معادلات ساختاری (بعد پیگیری)

تحلیل عاملی تأییدی بعد برنامه ریزی:

در این بخش مدل معادلات ساختاری در بعد برنامه ریزی آورده شده است:

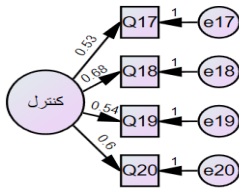
شکل (۳): مدل معادلات ساختاری (بعد برنامه ریزی)

جدول (۷): برازش پرسشنامه (برازش بعد پیگیری)

نام پارامتر	مقدار	حد مجاز
نسبت کای اسکور به درجه آزادی	۲/۰۲۹۶	کوچکتر از ۳
شاخص برازش غیر نرم (RMSEA)	۰/۰۰۲	کوچکتر از ۰/۰۵
شاخص برازش تطبیقی (CFI)	۰/۹۹۱	بزرگتر از ۰/۹
شاخص برازندگی (GFI)	۰/۸۹۵	بزرگتر از ۰/۸
شاخص برازندگی تعدیل یافته (AGFI)	۰/۸۸۹	بزرگتر از ۰/۸

تحلیل عاملی تأییدی بعد کنترل:

مدل معادلات ساختاری در بعد کنترل آورده شده است:

شکل (۶): مدل معادلات ساختاری (بعد کنترل)

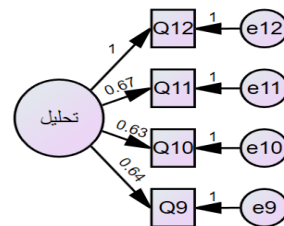
برای بررسی برازش مدل نتایج در جداول زیر قابل مشاهده است:

جدول (۵): برازش پرسشنامه (بعد برنامه ریزی)

نام پارامتر	مقدار	حد مجاز
نسبت کای اسکور به درجه آزادی	۱/۷۸۹	کوچکتر از ۳
شاخص برازش غیر نرم (RMSEA)	۰/۰۰۰	کوچکتر از ۰/۰۵
شاخص برازش تطبیقی (CFI)	۰/۹۷۱	بزرگتر از ۰/۹
شاخص برازندگی (GFI)	۰/۸۶۷	بزرگتر از ۰/۸
شاخص برازندگی تعدیل یافته (AGFI)	۰/۸۶۹	بزرگتر از ۰/۸

تحلیل عاملی تأییدی بعد تحلیل:

در این بخش مدل معادلات ساختاری در بعد تحلیل آورده شده است:

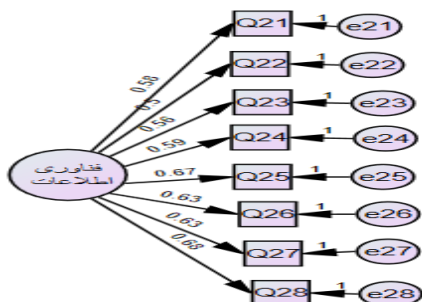
شکل (۴): مدل معادلات ساختاری (بعد تحلیل)

جدول (۸): برازش پرسشنامه (برازش بعد کنترل)

نام پارامتر	مقدار	حد مجاز
نسبت کای اسکور به درجه آزادی	۱/۲۲۵	کوچکتر از ۳
شاخص برازش غیر نرم (RMSEA)	۰/۰۰۲	کوچکتر از ۰/۰۵
شاخص برازش تطبیقی (CFI)	۰/۹۹۲	بزرگتر از ۰/۹
شاخص برازندگی (GFI)	۱/۰۰۰	بزرگتر از ۰/۸
شاخص برازندگی تعدیل یافته (AGFI)	۰/۹۵۶	بزرگتر از ۰/۸

تحلیل عاملی تأییدی بعد فناوری اطلاعات:

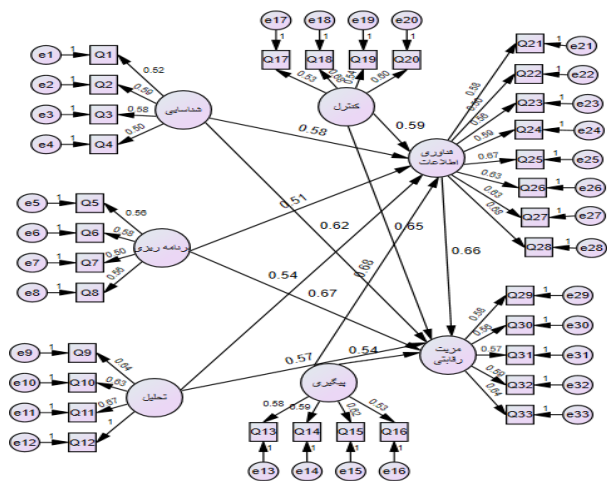
مدل معادلات ساختاری در بعد فناوری اطلاعات در این قسمت آورده شده است:

شکل (۷): مدل معادلات ساختاری (بعد فناوری اطلاعات)

جدول (۶): برازش پرسشنامه (بعد تحلیل)

نام پارامتر	مقدار	حد مجاز
نسبت کای اسکور به درجه آزادی	۲/۶۶۳	کوچکتر از ۳
شاخص برازش غیر نرم (RMSEA)	۰/۰۰۰	کوچکتر از ۰/۰۵
شاخص برازش تطبیقی (CFI)	۰/۹۹۲	بزرگتر از ۰/۹
شاخص برازندگی (GFI)	۰/۹۹۸	بزرگتر از ۰/۸
شاخص برازندگی تعدیل یافته (AGFI)	۰/۹۹۲	بزرگتر از ۰/۸

شکل (۱۰): مدل معادلات ساختاری (سازه تحقیق در حالت استاندارد)

برای بررسی برازش مدل نتایج در جدول زیر قابل مشاهده است:

جدول (۱۱): بررسی برازش کلی معادلات ساختاری (در حالت استاندارد)

نام پارامتر	مقدار	حد مجاز
نسبت کای اسکوئر به درجه آزادی	۱/۵۵۸	کوچکتر از ۳
شاخص برازش غیر نرم (RMSEA)	۰/۰۰۲	کوچکتر از ۰/۰۵
شاخص برازش تطبیقی (CFI)	۰/۹۳۷	بزرگتر از ۰/۹
شاخص برازندگی (GFI)	۰/۸۲۲	بزرگتر از ۰/۸
شاخص برازندگی تعدیل یافته (AGFI)	۰/۸۱۴	بزرگتر از ۰/۸

۹ - فرضیه اصلی:

مدیریت ریسک سازمانی بر مزیت رقابتی با نقش میانجی فناوری اطلاعات تأثیر دارد.

۱۰ - فرضیه های فرعی:

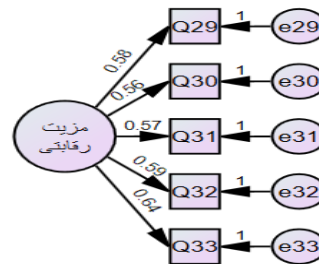
- ۱) شناسایی مدیریت ریسک سازمانی بر مزیت رقابتی با نقش میانجی فناوری اطلاعات تأثیر دارد.
  - ۲) تحلیل مدیریت ریسک سازمانی بر مزیت رقابتی با نقش میانجی فناوری اطلاعات تأثیر دارد.
  - ۳) برنامه ریزی مدیریت ریسک سازمانی بر مزیت رقابتی با نقش میانجی فناوری اطلاعات تأثیر دارد.
  - ۴) پیگیری مدیریت ریسک سازمانی بر مزیت رقابتی با نقش میانجی فناوری اطلاعات تأثیر دارد.
  - ۵) کنترل مدیریت ریسک سازمانی بر مزیت رقابتی با نقش میانجی فناوری اطلاعات تأثیر دارد.
- با نتایج به دست آمده تحلیل مسیر به بررسی فرضیات موجود می پردازیم که در جدول ۱۲ آورده شده است:

جدول (۹): برازش پرسشنامه (بعد فناوری اطلاعات)

نام پارامتر	مقدار	حد مجاز
نسبت کای اسکوئر به درجه آزادی	۱/۶۳۷	کوچکتر از ۳
شاخص برازش غیر نرم (RMSEA)	۰/۰۰۱	کوچکتر از ۰/۰۵
شاخص برازش تطبیقی (CFI)	۰/۹۳۷	بزرگتر از ۰/۹
شاخص برازندگی (GFI)	۰/۸۶۷	بزرگتر از ۰/۸
شاخص برازندگی تعدیل یافته (AGFI)	۰/۸۶۳	بزرگتر از ۰/۸

تحلیل عاملی تأییدی بعد مزیت رقابتی:

مدل معادلات ساختاری در بعد مزیت رقابتی در این قسمت آورده شده است:

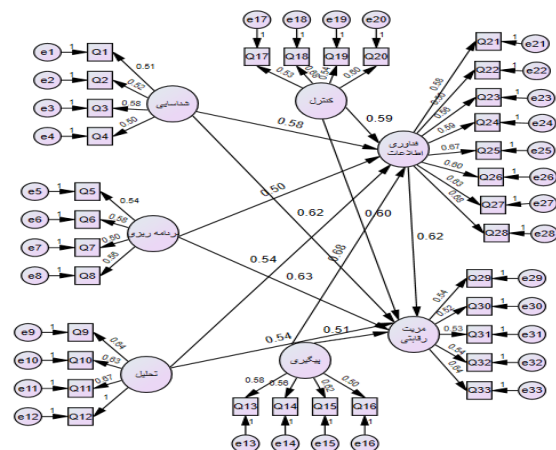
شکل (۸): مدل معادلات ساختاری (بعد مزیت رقابتی)

جدول (۱۰): برازش پرسشنامه (بعد مزیت رقابتی)

نام پارامتر	مقدار	حد مجاز
نسبت کای اسکوئر به درجه آزادی	۱/۶۷۸	کوچکتر از ۳
شاخص برازش غیر نرم (RMSEA)	۰/۰۰۱	کوچکتر از ۰/۰۵
شاخص برازش تطبیقی (CFI)	۰/۹۳۸	بزرگتر از ۰/۹
شاخص برازندگی (GFI)	۰/۸۳۲	بزرگتر از ۰/۸
شاخص برازندگی تعدیل یافته (AGFI)	۰/۸۲۰	بزرگتر از ۰/۸

تحلیل عاملی سازه تحقیق:

با توجه به بررسی های صورت گرفته در بخش های قبل که به بررسی هر یک از ابعاد و برازش پرسشنامه در این بخش ها پرداخته شد، در این قسمت به بررسی سازه کلی تحقیق خواهیم پرداخت:

شکل (۹): مدل معادلات ساختاری (سازه تحقیق در حالت غیر استاندارد)

جدول ۱۲ - بررسی فرضیات تحقیق

فرضیه	ضریب تأثیر	آماره تی استیودنت	سطح معنی داری	نتیجه‌ی آزمون
مدیریت ریسک سازمانی بر مزیت رقابتی با نقش میانجی فناوری اطلاعات در شرکت ایران خودرو تأثیر دارد.	۰/۵۶	۲/۶۹۵	۰/۰۱۴	تائید
شناسایی مدیریت ریسک سازمانی بر مزیت رقابتی با نقش میانجی فناوری اطلاعات در شرکت ایران خودرو تأثیر دارد.	۰/۲۸	۲/۳۲۹	۰/۰۱۶	تائید
تحلیل مدیریت ریسک سازمانی بر مزیت رقابتی با نقش میانجی فناوری اطلاعات در شرکت ایران خودرو تأثیر دارد.	۰/۳۰	۲/۱۱۵	۰/۰۴۴	تائید
برنامه‌ریزی مدیریت ریسک سازمانی بر مزیت رقابتی با نقش میانجی فناوری اطلاعات در شرکت ایران خودرو تأثیر دارد.	۰/۳۹	۲/۱۰۲	۰/۰۴۰	تائید
پیگیری مدیریت ریسک سازمانی بر مزیت رقابتی با نقش میانجی فناوری اطلاعات در شرکت ایران خودرو تأثیر دارد.	۰/۴۲	۲/۴۹۲	۰/۰۱	تائید
کنترل مدیریت ریسک سازمانی بر مزیت رقابتی با نقش میانجی فناوری اطلاعات در شرکت ایران خودرو تأثیر دارد.	۰/۲۹	۲/۱۷۹	۰/۰۲۵	تائید

استیودنت که برابر ۲/۶۹۵ و سطح معنی داری برابر با ۰/۰۱۴ می‌باشد که نشان از تائید این فرضیه دارد. نتایج حاصل از این فرضیه با تحقیقات سعیدی و همکاران (۲۰۱۹)، ایرج محمدتقی ولیان، افراسیابی رویا (۱۳۹۵) در یک راستا می‌باشد.

نتایج فرضیه اول فرعی تحقیق نشانگر تائید تأثیر شناسایی مدیریت ریسک سازمانی بر مزیت رقابتی با نقش میانجی فناوری اطلاعات در شرکت ایران خودرو می‌باشد که در آن ضریب تأثیر برابر با ۰/۲۸ که نشان از تأثیر ضعیف در این بخش و همچنین با توجه به آماره تی استیودنت که برابر ۲/۳۲۹ و سطح معنی داری برابر با ۰/۰۱۶ می‌باشد که نشان از تائید این فرضیه دارد. نتایج حاصل از این فرضیه با تحقیقات بروملی و همکاران (۲۰۱۵)، هایوود و همکاران (۲۰۱۷) در یک راستا می‌باشد.

نتایج فرضیه دوم فرعی تحقیق نشانگر تائید تأثیر تحلیل مدیریت ریسک سازمانی بر مزیت رقابتی با نقش میانجی فناوری اطلاعات می‌باشد که در آن ضریب تأثیر برابر با ۰/۳۰ که نشان از تأثیر ضعیف در این بخش می‌باشد و همچنین با توجه به آماره تی استیودنت که برابر ۲/۱۱۵ و سطح معنی داری برابر با ۰/۰۴۴ می‌باشد که نشان از تائید این فرضیه دارد. همچنین نتایج حاصل از این فرضیه با تحقیقات جلیوندوهمکاران (۱۳۹۸) در یک راستا می‌باشد.

نتایج فرضیه سوم فرعی تحقیق نشانگر تائید تأثیر بعد برنامه‌ریزی مدیریت ریسک سازمانی بر مزیت رقابتی با نقش میانجی فناوری اطلاعات در شرکت ایران خودرو می‌باشد که در آن ضریب تأثیر برابر با ۰/۳۹ که نشان از تأثیر ضعیف در این بخش می‌باشد و همچنین با توجه به آماره تی استیودنت که برابر ۲/۱۰۲ و سطح معنی داری برابر با ۰/۰۴۰ می‌باشد که نشان از تائید این فرضیه دارد. همچنین نتایج حاصل از این فرضیه با تحقیقات حنفی زاده و همکاران (۲۰۱۷) در یک راستا می‌باشد.

نتایج فرضیه چهارم فرعی تحقیق نشانگر تائید تأثیر پیگیری مدیریت ریسک سازمانی بر مزیت رقابتی با نقش میانجی فناوری اطلاعات در شرکت ایران خودرو می‌باشد که در آن ضریب تأثیر برابر با ۰/۴۲ که نشان از تأثیر ضعیف در این بخش می‌باشد و همچنین با توجه به آماره تی استیودنت که برابر ۲/۴۹۲ و سطح معنی داری برابر با ۰/۰۱ می‌باشد که نشان از تائید این فرضیه دارد. همچنین نتایج حاصل از این فرضیه با تحقیقات هایوود و همکاران (۲۰۱۷) و حنفی زاده و همکاران (۲۰۱۷) در یک راستا می‌باشد.

نتایج فرضیه پنجم فرعی تحقیق نشانگر تائید تأثیر کنترل مدیریت ریسک سازمانی بر مزیت رقابتی با نقش میانجی فناوری اطلاعات در شرکت ایران خودرو می‌باشد که در آن ضریب تأثیر برابر با ۰/۲۹ که نشان از تأثیر ضعیف در این بخش می‌باشد و همچنین با توجه به آماره تی استیودنت که برابر ۲/۱۷۹ و سطح معنی داری برابر با ۰/۰۲۵ می‌باشد که نشان از تائید این فرضیه دارد. همچنین نتایج حاصل از این فرضیه با تحقیقات جلیوندوهمکاران (۱۳۹۸) در یک راستا می‌باشد.

جدول ۱۳ آزمون سوئیل برای نقش متغیرهای میانجی

a	b	Sa	Sb	Z	P-Value	میانجی	IV-DV
۰/۵۸	۰/۶۲	۰/۰۸۶	۰/۰۶۶	۵/۴۸	۰/۰۰۰۰	فناوری اطلاعات	مزیت رقابتی ← شناسایی
۰/۵۱	۰/۶۷	۰/۰۷۱	۰/۰۶۴	۵/۹۲	۰/۰۰۰۰	فناوری اطلاعات	مزیت رقابتی ← تحلیل
۰/۶۲	۰/۵۷	۰/۰۸۳	۰/۰۶	۵/۸۷	۰/۰۰۰۰	فناوری اطلاعات	مزیت رقابتی ← برنامه‌ریزی
۰/۶۸	۰/۵۴	۰/۰۸	۰/۰۶۶	۵/۸۹	۰/۰۰۰۰	فناوری اطلاعات	مزیت رقابتی ← پیگیری
۰/۵۹	۰/۶۵	۰/۰۶۴	۰/۰۶۴	۵/۸۲	۰/۰۰۰۰	فناوری اطلاعات	مزیت رقابتی ← کنترل

۱۱ - بحث و نتیجه‌گیری:

در این تحقیق به منظور بررسی فرضیات و اهداف تحقیق در ارتباط با تأثیر مدیریت ریسک سازمانی بر مزیت رقابتی با نقش میانجی فناوری اطلاعات در شرکت ایران خودرو با استفاده از مدل‌سازی معادلات ساختاری به بررسی فرضیات موردنظر پرداخته شد، نتایج حاصله از گردآوری پرسشنامه‌های پخش شده بین نمونه‌ی آماری حاصل به دست آمده است، با توجه به فرضیات تحقیق که با توجه به مدل مفهومی حاضر بوده است عبارت بودند از:

نتایج فرضیه‌ی اصلی تحقیق نشانگر تائید تأثیر مدیریت ریسک سازمانی بر مزیت رقابتی با نقش میانجی فناوری اطلاعات در شرکت ایران خودرو می‌باشد که در آن ضریب تأثیر برابر با ۰/۵۶ که نشان از تأثیر متوسط در این بخش می‌باشد و همچنین با توجه به آماره تی

۱۲ - پیشنهادها بر اساس نتایج تحقیق

بر اساس فرضیات تحقیق حاضر می‌توان پیشنهادهای ذیل را ارائه داد که عبارت‌اند از:

بر اساس نتایج فرضیه‌ی اصلی تحقیق پیشنهاد می‌شود: ۱- مدیریت ریسک سازمانی در ایران خودرو پیاده‌سازی شود ۲- از فناوری اطلاعات به‌عنوان یک کاتالیزور برای تقویت تأثیرگذاری آن بر کسب مزیت رقابتی بهره‌مند گردد.

در ارتباط با نتایج فرضیه اول فرعی تحقیق پیشنهاد می‌شود: ۱- شناسایی انواع ریسک‌های سازمانی در ایران خودرو شناسایی شود. از جمله می‌توان به نرخ نوسانات ارز، در نظر گرفتن تحریم‌ها و پیش‌بینی تغییرات قیمت پول، ریسک‌های سیاسی، ریسک‌های قوانین و مقررات، ۳- فناوری اطلاعات می‌تواند برای جلب مشارکت مدیران در به‌روزرسانی مستمر فهرست ریسک‌ها به‌کارگیری شود.

در ارتباط با نتایج فرضیه دوم فرعی تحقیق پیشنهاد می‌شود ۱- ایران خودرو احتمال وقوع و همچنین پیامدهای ریسک را مورد بررسی قرار دهند. ۲- با استفاده از مدل‌های موجود، ریسک‌های شناسایی شده را اولویت‌بندی کنند. ۳- ابزارهای فناوری اطلاعات و تکنیک‌های داده‌کاوی برای ارزیابی ریسک‌ها و تخمین احتمال وقوع و پیامدهای آن به‌کارگیری شوند.

در ارتباط با نتایج فرضیه سوم فرعی تحقیق پیشنهاد می‌شود، ۱- اقدامات و راهکارهای مقابله با ریسک‌ها پیش از وقوع ریسک طراحی شوند و برای پیاده‌سازی آن‌ها برنامه‌ریزی شود. ۲- استفاده از فناوری اطلاعات، در به اشتراک‌گذاری دانش و تجربه‌های مقابله با ریسک در ارتباط با نتایج فرضیه چهارم فرعی تحقیق پیشنهاد می‌شود ۱- تیم مدیریت ریسک در شرکت ایران خودرو با مشارکت نمایندگان بخش‌های مختلف تشکیل و برنامه‌های مربوطه به‌صورت یکپارچه پیگیری شود. ۲- به‌کارگیری فناوری اطلاعات برای افزایش هماهنگی بین تیم اجرایی و بهبود کارایی فرایند پیگیری شود.

در ارتباط با نتایج فرضیه پنجم فرعی تحقیق پیشنهاد می‌شود ۱- ایران خودرو با استفاده از داشبوردهای مبتنی بر فناوری اطلاعات، فرایند مدیریت ریسک را به‌صورت مستمر کنترل کند تا غافلگیر نشود و بتواند به‌موقع به ریسک‌ها پاسخ دهد. ۲- با استفاده از داشبوردها، به گزارش دهی به‌موقع به مدیران و جلب مشارکت آن‌ها در اقدامات مقابله با ریسک کمک کند.

منابع:

- ملت شهر مشهد). پایان‌نامه کارشناسی ارشد رشته مدیریت دولتی گرایش مالی. مشهد: دانشگاه آزاد اسلامی. ۱۳۹۵
- [۳] مشهدی، فاطمه، مجتبی رفیعی، مصطفی علی میری (۱۳۹۲) الگوی تصمیم‌گیری شرکت‌های کوچک و متوسط دانش‌بنیان در شرایط پیچیده و عدم قطعیت عمیق. فصلنامه مدیریت نوآوری. ش ۲(۲) صص ۱۱۳-۱۴۰ ۱۳۹۵
- [4] Saeidi, P. Saeidi, S. P. Sofian, S. Saeidi, S. P. Nilashi, M. & Mardani, A. The impact of enterprise risk management on competitive advantage by moderating role of information technology. *Computer Standards & Interfaces*, Vol.63, PP. 67-82. 2019
- [۵] شفیع نیک‌آبادی، محسن وهمکاران (۱۳۹۹)، رویکردی ترکیبی از FMEA و تئوری خاکستری برای رتبه‌بندی ابعاد مدیریت ریسک امنیت اطلاعات، نشریه علمی مطالعات مدیریت کسب‌وکار هوشمند- سال نهم - شماره ۳۴ - زمستان مقاله پژوهشی/ صفحات ۲۱۴-۱۹۱-۱۳۹۹
- [6] Basri, W. S. M. & Siam, M. R. Social media and corporate communication antecedents of SME sustainability performance: A conceptual framework for SMEs of Arab world. *Journal of Economic and Administrative Sciences*. 2019
- [7] Kirkbesoglu, E. McNeill, J. & Ozder, E. H. An Evaluation of the Effectiveness of Insurance Organizations at Providing Information to Policyholders: A Cross-Cultural Comparison between United Kingdom & Turkey. *International Business Research*, Vol.8, No.9, p35. 2015
- [۸] جزینی، علیرضا؛ و تقوی، منصور و نوروزی، الهه، تأثیر فناوری اطلاعات و ارتباطات در ارتقاء مشارکت اجتماعی شهروندان. مدیریت شهری، ۱۶(۴۶)، ۴۴۵-۴۵۸. ۱۳۹۶
- [۹] رضایی، نرگس، جواد رضایی، تأثیر فناوری اطلاعات بر توسعه اشتغال مولد. اولین اجلاس بین‌المللی کسب‌وکار. صص ۶۵-۷۵. ۱۳۹۲
- <https://www.sid.ir/fa/journal/ViewPaper.aspx?id=۴۸۴۴۱۷>
- [۱۰] فاتحی، محمد؛ جواد جهانگیری و احسان آیانی، تأثیر فناوری اطلاعات و ارتباطات بر تصمیم‌گیری مدیران با توجه به نقش میانجیگری توانمندسازی مدیران (بررسی موردی: مدیران عالی بانکها و مؤسسات مالی استان خراسان رضوی)، توسعه سازمانی پلیس، دوره ۱۷، شماره ۷۴، صص ۱۴۱-۱۶۴. ۱۳۹۹
- [11] Jon Agar, What is technology? *Annals of Science*, 77:3, 377-382, 2020
DOI: 10.1080/00033790.2019.1672788
- [12] Benítez-Ávila, C. Hartmann, A. Dewulf, G. & Henseler, J. Interplay of relational and contractual governance in public-private partnerships: The mediating role of relational norms, trust and partners' contribution. *International journal of project management*, Vol.36, No.3, PP.429-443. 2018
- [13] Gaganis, C. Liu, L. & Pasiouras, F. Regulations, profitability, and risk-adjusted returns of European insurers: An empirical investigation. *Journal of Financial Stability*, Vol.18, PP. 55-77. 2015
- [14] Grimsey, D. & Lewis, M. K. Implementing a partnership agenda: Evaluating Public-Private

- [۱] محمد زاده مطلق، یاسمین، بررسی رابطه میزان اعتمادآفرینی و رفتارهای نوآورانه با توجه به نقش تعدیل گر سرمایه روان‌شناختی در شعب بانک اقتصاد نوین مشهد. پایان‌نامه کارشناسی ارشد رشته مدیریت دولتی . مشهد: دانشگاه آزاد اسلامی واحد مشهد، ۱۳۹۵
- [۲] صفدری، حسین، بررسی تأثیر به‌کارگیری فناوری اطلاعات بر عملکرد شغلی با توجه به نقش میانجیگری چابکی سازمانی (مورد مطالعه شعب بانک

(IJEIS), 7(4): 23-63. 201۷

[۲۷] حاجی ابراهیمی، مریم، اسکندر، هدی. بررسی تاثیر بیش اطمینانی مدیریت بر ریسک‌پذیری و عملکرد شرکت. پژوهش‌های تجربی حسابداری، ۹(۱)، ۳۶۵-۳۴۰. ۱۳۹۸

[۲۸] جلیلود، ابوالحسن، رستمی نوروزآباد، مجتبی، عسکری فیروزجایی، احسان، رحمانیانی، میلاد. پیاده‌سازی مدیریت ریسک سازمانی؛ شناسایی، تحلیل و ارزیابی مورد مطالعه: نهاد مالی فعال در بازار سرمایه ایران. مدیریت دارایی و تأمین مالی، ۷ (۲)، ۱-۲۴. ۱۳۹۸. doi: 10.22108/amf.2018.110464.1242

[۲۹] کشوری فینی مرضیه، اسکندری، رضوان، بررسی تأثیر تاکتیک‌های مدیریت ریسک بر رفتار خرید خدمات شرکت‌های بیمه با استفاده از مدل معادلات ساختاری (تحقیق موردی شرکت بیمه البرز)، هفدهمین همایش ملی و سومین سمینار بین‌المللی بیمه و توسعه، تهران، پژوهشکده بیمه، ۱۳۹۷

[۳۰] ولیان ایرج، محمدتقی و افراسیابی، رویا. بررسی تأثیر فناوری اطلاعات و مزیت رقابتی با نقش میانجی‌گری تعهد سازمانی (مطالعه موردی استانداری خراسان شمالی)، سومین کنفرانس ملی روانشناسی و علوم تربیتی، شادگان، ۱۳۹۵

<https://civilica.com/doc/623197>

[۳۱] اله فیض بخش، روح. مدیریت ریسک در پلیس. فصلنامه علمی مطالعات مبارزه با مواد مخدر، ۹(۳۳)، ۳۴-۲۱. ۱۳۹۶

[۳۲] نادری نورعینی محمدمهدی خان زاده محمد "از ایزو تا کوزوو، راهی که باید رفت"، مطالعات حسابداری و حسابرسی، سال هفتم پاییز شماره ۲۷، ۱۳۹۷

<http://hesfa.ir/coso-erm-2017>

[۳۳] سوری، علی، عیوضی حشمت، علی اصغر، ثانوی فرد، رسول. طراحی مدل مدیریت ریسک کیفی محیطی در زنجیره تأمین بر عملکرد مالی و کیفی شرکت ایران‌خودرو. فصلنامه جغرافیا و برنامه ریزی منطقه ای، ۱۴۰۰ (۴) ۴۴۹-۴۷۱. ۱۴۰۰

[۳۴] جهان، علی، صفاخواه، سروش، عباسپور، افشین. تحلیل شدت حوادث جاده‌ای با توجه به نوع خودرو. پژوهشنامه حمل و نقل، ۱۳۹۹.

http://www.trijournal.ir/article_۱۱۹۳۱۸.html

[۳۵] محمدزاده، عارفه و ثقفی، فاطمه و روغنی، یوسف، استخراج و نحوه مدیریت ریسک فرآیند آماده‌سازی به‌موقع ساخت فیکسچر برای تولید خودرو مبتنی بر مکتب مدیریت ریسک کوزوو، چهارمین کنفرانس ملی پژوهش در حسابداری و مدیریت، تهران، ۱۳۹۹

<https://civilica.com/doc/1036667>

[۳۶] یدائی اناب، مسعود، ثقفی، فاطمه، محقر، علی، جعفرنژاد چقوشی، احمد، قاضی نوری، سید سپهر. شناسایی سازوکارهای اثرگذاری توانمندی‌های سطح بالاتر برای ایجاد یا ارتقا توانمندی‌های فناورانه بنگاه دیر آمد در مسیر فرارسی فناورانه: مطالعه موردی یک بنگاه خودروسازی ایرانی. فصلنامه مدیریت توسعه فناوری، ۲(۹)، ۱۲۸-۹۱. ۱۴۰۰. doi: 10.22104/jtdm.2021.4629.2713

[37] Usai, A. Scuotto, V. Murray, A. Fiano, F. & Dezi, L. Do entrepreneurial knowledge and innovative attitude overcome "imperfections" in the innovation process? Insights from SMEs in the UK and Italy. Journal of Knowledge Management, Vol.22, No.8,

Partnerships and Other Procurement Options. In Global Developments in Public Infrastructure Procurement. Edward Elgar Publishing. 2017

[15] Linda Tucci. What is risk management and why is it important? Retrieved from Techtarget Network website: 2021

<https://searchcompliance.techtarget.com/definition/risk-management#:~:text=Risk%20management%20is%20the%20process,errors%2C%20accidents%20and%20natural%20disasters.>

[16] Giannakis, M. & Papadopoulos, T. Supply chain sustainability: A risk management approach. International Journal of Production Economics, Vol.171, PP. 455-470. 2016

[17] Ge, B. Yang, Y. Jiang, D. Gao, Y. Du, X. & Zhou, T. An empirical study on green innovation strategy and sustainable competitive advantages: Path and boundary. Sustainability, Vol.10, No.10, 3631. 2018

[18] Boiko, V. Kwilinski, A. Misiuk, M. & Boiko, L. Competitive advantages of wholesale markets of agricultural products as a type of entrepreneurial activity: the experience of Ukraine and Poland. Economic Annals-XXI, Vol.175, No.1-2, PP.68-72. 2019

[19] Chen, Y. Wang, Y. Nevo, S. Benitez, J. & Kou, G. Improving strategic flexibility with information technologies: insights for firm performance in an emerging economy. Journal of Information Technology, Vol.32, No.1, PP.10-25. 2017

[20] Ferreira, J. A. B. Coelho, A. M. & Weersma, L. A. The mediating effect of strategic orientation, innovation capabilities and managerial capabilities among exploration and exploitation, competitive advantage and firm's performance. Contaduría y administración, 64(1), 1-25. 2019

[21] Haywood, L. K. Forsyth, G. G. De Lange, W. J. & Trotter, D. H. Contextualising risk within enterprise risk management through the application of systems thinking. Environment Systems and Decisions, Vol.37, No.2, PP.230-240. 2017

[22] Saeed, M. & Izzeldin, M. Examining the relationship between default risk and efficiency in Islamic and conventional banks. Journal of Economic Behavior & Organization, 132, 127, 2016

[23] Bromiley, P. McShane, M. Nair, A. & Rustambekov, E. Enterprise risk management: Review, critique, and research directions. Long range planning, Vol.48, No.4, PP.265-276. 2015

[24] Gunasekaran, A. Subramanian, N. & Papadopoulos, T. Information technology for competitive advantage within logistics and supply chains: A review. Transportation Research Part E: Logistics and Transportation Review, Vol.99, PP.14-33. 2017

[25] Ping, F. U. Property Insurance Company Operating Performance Evaluation Research in China. Logistics Engineering and Management, 4, 045. 2015

[26] Hanafizadeh, P. & Ravasan, A. Z. A McKinsey 7S model-based framework for ERP readiness assessment. International Journal of Enterprise Information Systems

